

ព្រឹត្តិប័ត្រព័ត៌មានកសិករ

ការចេញផ្សាយរបស់វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា
A Publication of the Cambodian Agricultural Research and Development Institute

ការគ្រប់គ្រងសត្វកណ្តុរស្រែ ដោយប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធអង្គប់ប្រាស្ថិត

ប្រព័ន្ធអង្គប់ប្រាស្ថិតជាអ្វី?

⇒ ប្រព័ន្ធអង្គប់ប្រាស្ថិត ដែលហៅកាត់ថា ធ្វើ-ប៊ី-អេស ជាប្រព័ន្ធនៃការផ្សំបញ្ចូលគ្នានូវរបៀបប្រាស្ថិតអង្គប់ (ដែលកសិករហៅថាលប) ដំណាំធ្លាក់ និងការចូលរួមរបស់ក្រុមកសិករ ដើម្បីគ្រប់គ្រងសត្វកណ្តុរលើស្រែរបស់ខ្លួន។

⇒ គោលការណ៍នៃប្រព័ន្ធអង្គប់ប្រាស្ថិត៖ កណ្តុរវិលវិលដំណាំស្រូវគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់ ប៉ុន្តែការវិលវិលរបស់វាមានកម្រិត ចាប់ពីស្រូវដើមរហូតដល់ទុំ។ នៅក្នុងតំបន់ដែលសម្បូរកណ្តុរ ស្រែណាដែលឆាប់ទុំជាងគេ នឹងរងនូវការវិលវិលមុនគេ និងខ្លាំងជាងគេ។ កណ្តុរជាសត្វដែលបន្តកំណើត និងរីកសាយកូនចៅលឿន។ ការធ្វើឲ្យស្រូវក្នុងស្រែណាមួយទុំលឿនជាងគេ ដោយធ្វើការដាំដុះមុនគេ ឬក៏ប្រើពូជដែលមានអាយុកាលខ្លីជាងគេ ដើម្បីទាក់កណ្តុរដែលនៅជុំវិញឱ្យមកស៊ី ហើយចាប់វាសម្លាប់ចោល គឺជាគោលការណ៍ដែលប្រើក្នុងការបង្កើតប្រព័ន្ធអង្គប់ប្រាស្ថិត ឬ ធ្វើ-ប៊ី-អេស នេះ។

សារៈប្រយោជន៍នៃ ធ្វើ-ប៊ី-អេស

- កាត់បន្ថយការវិលវិលរបស់សត្វកណ្តុរលើដំណាំជុំវិញដោយបន្ថយចំនួនរបស់វា
- កាត់បន្ថយការចំណាយថវិកា តាមរយៈការធ្វើការងាររួម
- ផ្តល់អាហារបន្ថែមសម្រាប់កសិករ (តំបន់មួយចំនួន) ដូចជា សត្វកង្កែប កណ្តុរ ក្តាម

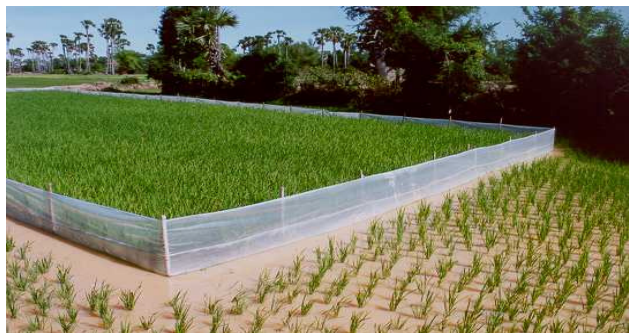
ការកំណត់ទីតាំងកូនស្រែ ធ្វើ-ប៊ី-អេស

ធ្វើ-ប៊ី-អេស នីមួយៗ គួរជ្រើសរើសនៅតាមតំបន់ដែលមានការបំផ្លាញពីសត្វកណ្តុរគួរកត់សម្គាល់ ។ ដោយសារធ្វើ-ប៊ី-អេស អាចផ្តល់សារៈប្រយោជន៍ដល់ស្រែដែលស្ថិតនៅជុំវិញ គួរតែកុំដាក់ជិតគ្នាពេក (កុំដាក់ជិតជាង ២០០ម)។

កូនស្រែ ធ្វើ-ប៊ី-អេស

ត្រូវមានលក្ខណៈដូចខាងក្រោម៖

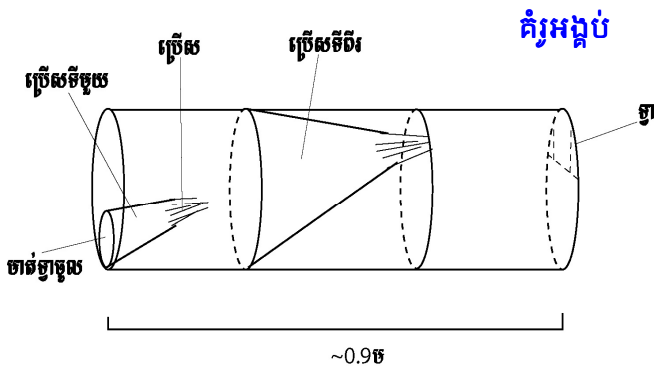
- ⇒ អាចស្ទូងមុនគេបាន ហើយមានទឹកស្រោចស្រពគ្រប់គ្រាន់
- ⇒ កុំឲ្យស្ថិតនៅឆ្ងាយពីភូមិពេក ដើម្បីងាយស្រួលត្រួតពិនិត្យ និងតាមដានជាប្រចាំ។

ទិដ្ឋភាពកូនស្រែដំណាំធ្លាក់ ធ្វើ-ប៊ី-អេស

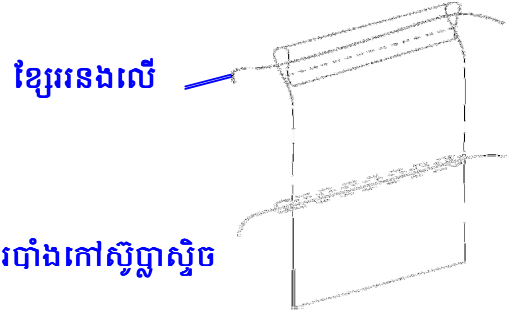
- > ការពារសត្វមានប្រយោជន៍
- > បង្កើនសាមគ្គីភាពនៅក្នុងសហគមន៍ តាមរយៈការងាររួម
- > សម្រួលដល់ការងារអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ផ្សេងៗ
- > ថែរក្សាបរិស្ថានសម្រាប់កសិកម្មនិរន្តរភាព

យោងតាមចម្ងាយនៃការចេញរកស៊ីរបស់កណ្តុរ ដំណាំធ្លាក់អាចទាក់ទាញកណ្តុរដែលស្ថិតក្នុងចម្ងាយ២០០ម ជុំវិញដំណាំធ្លាក់នេះ។ មិនបំពុលបរិស្ថានរស់នៅរបស់សហគមន៍។

សម្ភារៈសម្រាប់រៀបចំ ធ្វើ-ប៊ី-អេស

- > កៅស៊ូញាស្ទិច: កម្ពស់០,៨ម៉ែត្រ ប្រវែង ១១០ ម៉ែត្រ។ ដេរចាំកៅស៊ូពីរជាន់ ភ្ជាប់ខ្សែនីឡុងនៅផ្នែកកណ្តាល និងផ្នែកខាងលើ
- > អង្កប់: ៤-៨អង្កប់ដាក់មួយជ្រុងយ៉ាងតិចមួយអង្កប់
- > បង្គោលឫស្សី: កម្ពស់១ម៉ែត្រចំនួន ១២០ បង្គោល
- > ខ្សែនីឡុងខ្មៅ: ប្រវែង ២២០ម៉ែត្រ
- > សរសៃលូសចំណង: ប្រមាណកន្លះគីឡូក្រាម។

ដំណាំធ្លាក់សម្រាប់ ធ្វើ-ប៊ី-អេស:

ដំណាំធ្លាក់ជាដំណាំស្រូវដែលមានការលូតលាស់មុនដំណាំជុំវិញពី ២ ទៅ ៣ អាទិត្យ ដើម្បីទាក់ទាញសត្វកណ្តុរមុនកូនស្រែជុំវិញ។

ដំណាំធ្លាក់ត្រូវរៀបចំដូចខាងក្រោម:

- > រៀបចំថ្នាលសំណាបនៅជិតប្រភពទឹក ដែលធានាដល់ការលូតលាស់សំណាប។
- > ប្រើពូជអាយុកាលខ្លី ដែលមានប្រមាណ២-៤ គីឡូក្រាមសម្រាប់ ធ្វើ-ប៊ី-អេស មួយ (តាមទំហំបច្ចេកទេស ២៥ គុណ ២៥ ម៉ែត្រ)។
- > នៅពេលស្ទង់ដំណាំធ្លាក់ ទុកចន្លោះជុំវិញសន្ធឹងកន្លះម៉ែត្រ សម្រាប់ប្រឡាយទឹក។

បញ្ហាលើការរៀបចំដំណាំធ្លាក់:

- > បើមានបញ្ហាលើការខ្វះខាតទឹកសម្រាប់ស្ទង់ គួរប្រើប្រាស់ពូជស្រូវអាយុកាលខ្លី ឬពូជមានភ្លិនទាក់ទាញដែលអាចប្រើជំនួសដំណាំធ្លាក់បាន។
- > បើភ្លៀងមិនទៀងទាត់ យើងអាចធ្វើសំណាបបណ្តាក់បន្តគ្នា ដើម្បីឲ្យយើងអាចជ្រើសរើសតាមអាយុកាលសំណាបដែលសមស្រប។

ការតម្លើងសម្ភារៈក្នុងកូនស្រែ ធ្វើ-ប៊ី-អេស

សម្ភារៈ ធ្វើ-ប៊ី-អេស គួរត្រូវបានតម្លើងក្នុងកូនស្រែ ធ្វើ-ប៊ី-អេស ក្រោយពេលស្ទង់បានរយៈពេល ២អាទិត្យ (ដំណាក់កាលបែកគុម្ព) ឬ អាចធ្វើមុនពេលមានការបំផ្លាញពីសត្វកណ្តុរ។

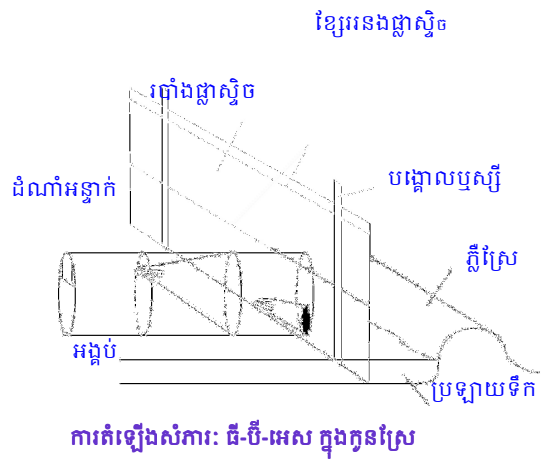
ការតម្លើងសម្ភារៈ ធ្វើ-ប៊ី-អេស ក្នុងកូនស្រែត្រូវចំណាយ

រយៈពេលពេញ ១ថ្ងៃ សម្រាប់កូនស្រែ ធំ-បី-អេស មួយតាមក្រុមនីមួយៗ។

ការងារនេះត្រូវធ្វើតាមដំណាក់កាលដូចខាងក្រោម:

- ✦ រៀបចំប្រឡាយទឹកនៅជុំវិញដំណាំអន្ទាក់ជាប់ភ្លឺស្រែ ទទឹង ០,៥ ម៉ែត្រ ជំរៅ ០,១៥ ម៉ែត្រ ពីបាតភក់កូនស្រែធ្លាក់ ដើម្បីឲ្យមានទឹកតាមប្រឡាយ។
- ✦ ដាំបង្គោលឲ្យត្រង់តាមប្រឡាយទឹកផ្នែកខាងក្នុង ចន្លោះ១ម៉ែត្រពីគ្នា។
- ✦ ចងភ្ជាប់រនងកៅស៊ូផ្លាស្ទិចទៅនឹងបង្គោលផ្នែកខាងលើ និងផ្នែកកណ្តាល ដោយធ្វើយ៉ាងណាឲ្យជើងរបាំងកៅស៊ូអាចកប់ភក់បាន។
- ✦ ដាក់អង្កប់តាមជ្រុងនីមួយៗនៃរបាំងផ្លាស្ទិច (ជ្រុងដែលមានកណ្តុរឆ្លងកាត់ច្រើន ត្រូវដាក់អង្កប់លើសពីជ្រុងដទៃ) ដោយប្រើបង្គោលឬស្បូវដើម្បីពង្រឹងអង្កប់ឱ្យនៅនឹងកន្លែង និងដាក់ស្លឹកឈើពីលើអង្កប់ដើម្បីឱ្យកណ្តុរងាយចូល។

ការត្រួតពិនិត្យ និងថែទាំកូនស្រែ ធំ-បី-អេស

- ✦ ត្រូវត្រួតពិនិត្យកូនស្រែ ធំ-បី-អេស ជារៀងរាល់ថ្ងៃ នៅពេលព្រឹក និងពេលល្ងាច។ ពេលព្រឹក ពិនិត្យមើលសត្វកណ្តុរ និងសត្វផ្សេងៗ ដែលបានជាប់ក្នុងអង្កប់។ ត្រូវយកអង្កប់ដែលជាប់កណ្តុរទៅជ្រលក់ក្នុងទឹកដើម្បីសម្លាប់សត្វកណ្តុរ។ ជៀសវាងការទុកសត្វចោលយូរថ្ងៃ ដែលធ្វើឱ្យសត្វកណ្តុរផ្សេងមិនហ៊ានចូលទៅក្នុងអង្កប់។
- ✦ អង្កប់ត្រូវសំអាតដោយជ្រលក់ក្នុងទឹក បន្ទាប់មកយកទៅហាលថ្ងៃ និងយកទៅដាក់វិញនៅពេលល្ងាច បន្ទាប់ពីបានយកសត្វផ្សេងៗចេញ។
- ✦ ត្រូវជួសជុលរបាំងផ្លាស្ទិច និងអង្កប់ជាបន្ទាន់ បើមានការខូចខាត។
- ✦ ត្រូវសំអាតស្មៅ និងកម្ទេចកំទីផ្សេងៗចេញពីចង្កូរទឹកដើម្បីការពារឲ្យផុតពីទម្រនៃសត្វកណ្តុរ។

ការត្រួតពិនិត្យកូនស្រែរបស់ក្រុម ធំ-បី-អេស